תלמוד בבלי · ראשונים · ריי״ף · סדר מועד

ריי"ף סוכה

רבנו יצחק אלפסי [הריי"ף]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ריי"ף סוכה

רבנו יצחק אלפסי [הרי"ף]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ריף-סוכה/

הקובץ נוצר ב־15 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף א. 4
דף א: 4
דף ב. 5
דף ב: 5
דף ג. 6
דף ג: 6
דף ד. 7
דף ד: 7
דף ה. 7
דף ה: 7
דף ו. 8
דף ו: 9
דף ז. 9
דף ז: 10
דף ח. 10
דף ח: 11
דף ט. 11
דף ט: 12
דף י. 13
דף י: 13
דף יא. 14
דף יא: 14
דף יב. 15
דף יב: 16
דף יג. 16
דף יג: 18
דף יד. 18
דף יד: 18
דף טו. 18
דף טו: 19
דף טז. 20
דף טז: 21
דף יז. 21
דף יז: 21
דף יח. 22
דף יח: 23
דף יט. 24
דף יט: 24
דף כ. 25
דף כ: 26
דף כא. 27
דף כא: 27
דף כב. 28
דף כב: 28
דף כג. 29

דף א.

סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה ורבי יהודה מכשיר ושאינה גבוהה עשרה טפחים ושאין לה שלש דפנות ושחמתה מרובה מצלתה פסולה:
(דף ט.) סוכה ישנה בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין איזו היא ישנה כל ששאה קודם החג שלשים יום ואם עשאה לשם החג אפילו מתחלת השנה כשרה:
גמ' מנה"מ אמר רבה דאמר קרא (ויקרא כ"ג:מ"ג) למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל עד כ' אמה אדם יודע שהוא דר בסוכה למעלה מעשרים אמה אין אדם יודע שהוא דר בסוכה מאי טעמא משום דלא שלטא ביה עינא רבי זירא אמד מהכא (ישעיהו ד':ו') וסוכה תהיה לצל יומם מחורב וגו' עד עשרים אמה אדם יושב בצל סוכה למעלה מעשרים אמה אין אדם יושב בצל סוכה אלא בצל דפנות רבא אמר מהכא (ויקרא כב) בסוכות תשבו שבעת ימים אמרה תורה צא מדירת קבע ושב בדירת עראי עד עשרים אמה אדם עושה דירתו דירת עראי למעלה מכ' אמה אין אדם עושה דירתו דירת עראי אלא דירת קבע:
(דף ב:) לרבה דאמר למעלה מעשרים אמה אין אדם יודע שהוא דר בסוכה משום דלא שלטא ביה עינא אם היו הדפנות מגיעות לסכך כיון דשלטא בהו עינא אע"ג דגבוהה מעשרים אמה כשרה ולרבי זירא דאמר למעלה מכ' אמה אין אדם יושב בצל סוכה אלא בצל דפנות אי אית בה יתר מארבע אמות כיון דרויחא איכא צל סוכה וכשרה ולרבא דאמר למעלה מעשרים אמה אין אדם עושה דירתו דירת עדאי אלא דירת קבע לית ליה תקנתא אלא בין דפנות מגיעות לסכך בין אין דפנות מגיעות לסכך בין יש בה יתר מארבע אמות ובין אין בה יתר מארבע אמות כיון שהיא גבוהה מעשרים אמה פסולה:
איכא מאן דאמר הילכתא כרבה דהא (שבת כב.) כל מילי כרב עביד ואנן מסתברא לן דהלכתא כרבא דקיימא לן סוכה דירת

דף א:

עראי בעינן ורבי יהודה דמכשיר סבירא ליה דסוכה דירת קבע בעינן ולית הלכתא כוותיה ואי הוו דפנות מגיעות לסכך כל שכן דהויא ליה דירת קבע ועוד דהא סוגיין בענין סוכה על גבי סוכה כוותיה דרבא שייכא:
(דף ג:) היתה גבוהה מכ' אמה ובא למעטה בכרים וכסתות לא הוי מיעוט (דף ד.) ואע"ג דבטלינהו בטלה דעתו אצל כל אדם תבן וביטלו הוי מיעוט וכל שכן עפר וביטלו:

היתה גבוהה מכ' אמה והוצין יורדין לתוך כ' אם צלתן מרובה מחמתן כשרה ואם לאו פסולה היתה גבוהה עשרה והוצין יורדין בתוך עשרה סבר אביי למימר אם חמתה מרובה מצלתה כשרה אמר ליה רבא הא דירה סרוחה היא ואין אדם דר בדירה סרוחה היתה גבוהה מעשרים אמה ובנה בה איצטבא כנגד דופן האמצעי על פני כולו אם יש בו הכשר סוכה כשרה ואם לאו פסולה מן הצד אם יש משפת האיצטבא ולכותל ד' אמות פסולה ואם לאו כשירה היתה גבוהה מעשרים ובנה בה איצטבא באמצעיתה אם יש משפת איצטבא ולכותל לכל רוח ורוח ארבע אמות פסולה ואם לאו כשירה דאמרינן דופן עקומה משתי רוחות היתה פחותה מעשרה וחקק בה להשלימה לעשרה אם יש משפת החקק ולכותל שלשה טפחים פסולה (דף ד:) פחות משלשה כשרה:
ושאין לה

דף ב.

שלש דפנות: (דף ו:) תנו רבנן שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח ר' שמעון אומר שלש כהלכתן ורביעית אפילו טפח וקי"ל כרבנן ואותו טפח היכן מעמידו (דף ז.) א"ר סימון אריב"ל עושה טפח שוחק ומעמידו בפחות משלשה סמוך לדופן אמר רב יהודה סוכה העשויה

דף ב:

כמבוי כשרה פירוש דופן מכאן ודופן מכאן והיא מפולשת כמו מבוי המפולש כשרה ואותו טפח מעמידו לכל רוח שירצה אמר רבי סימון אמר דבי יהושע בן לוי עושה פס ארבעה ומשהו ומעמידו בפחות משלשה סמוך לדופן מאי שנא התם דסגי ליה בטפח שוחק ומאי שנא בסוכה העשויה כמבוי דבעינן פס ארבעה ומשהו התם דאיכא שתי דפנות דעריבן סגי ליה בטפח שוחק הכא דליכא שתי דפנות דעריבן אי איכא פס ד' ומשהו אין ואי לא לא
אמר רבא ואינה ניתרת אלא בצורת פתח ואיכא דאמרי אמר רבא וניתרת נמי בצורת פתח ואיכא דאמרי אמר רבא וצריכה נמי צורת פתח פירוש אם היתה הסוכה בשתי דפנות להך לישנא דאמרת אינה ניתרת אלא בצורת פתח לא איכפת לן בטפח בין ישנו בין אינו ולהך לישנא דאמרת וניתרת נמי בצורת פתח ניתרת באחד מהם או בצורת פתח או בטפח שוחק ולהך לישנא דאמרת וצריכה נמי צורת פתח אינה ניתרת אלא בשניהם בצורת פתח וטפח שוחק

והלכתא צריכה צורת פתח וטפח שוחק דאמרינן רב אשי אשכחיה לרב כהנא דעביד ליה טפח שוחק באמצע ועביד לה צורת פתח אמר ליה לא סבר לה מר להא דרבא דאמר וניתרת נמי בצורת פתח א"ל אנא כאידך לישנא ס"ל דאמר וצריכה נמי

דף ג.

צורת פתח אמר רבא (דף ז:) סיכך על גבי מבוי שיש לו לחי כשרה ואמר רבא סיכך על גבי פסי ביראות כשרה דמיגו דהויא דופן לענין שבת הויא נמי דופן לענין סוכה וצריכא דאי אשמעינן מבוי שיש לו לחי דאיכא שתי מחיצות מעליאתא אבל פסי ביראות דליכא שתי מחיצות אימא לא צריכא ואי אשמעינן פסי ביראות דאיכא שם ד' מחיצות אבל מבוי שיש לו לחי דליכא שם ארבע מחיצות אימא לא צריכא:
ושחמתה מרובה מצלתה פסולה: ת"ר חמתה מחמת סכך ולא מחמת דפנות רבי יאשיה אומר אף מחמת דפנות אמר אביי ר' יאשיה ורבי ור' יהודה ור' שמעון ורבן גמליאל וב"ש ור' אליעזר ואחרים כולהו ס"ל

דף ג:

סוכה דירת קבע בעינן ר' יאשיה הא דאמרן רבי [1]מאי היא) דתניא רבי אומר כל סוכה שאין בה ד"א על ד"א פסולה רבי יהודה דתנן סוכה שהיא גבוהה מכ' אמה פסולה ורבי יהודה מכשיר ור"ש דתניא שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח ר"ש אומר ג' כהלכתן ורביעית אפילו טפח ר"ג דתניא העושה סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה ר"ג פוסל ור"ע מכשיר ב"ש דתנן מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין ר"א דתנן העושה סוכתו כמין צריף או שסמכה לכותל ר"א פוסל מפני שאין לה גג וחכמים מכשירין אחרים דתניא אחרים אומרים סוכה העשויה כשובך פסולי לפי שאין לה זויות.
אע"ג דקיימא לן דכל כי האי גונא שטה היא ולית הלכתא כחד מינייהו הכא איכא תרתי מינייהו דהלכתא נינהו חדא העושה סוכתו כמין צריף דקי"ל (דף יט:) מתני' יחידאה היא ובריייתא איפכא תניא רבי אליעזר מכשיר וחכמים פוסלין ולאו משום דסברי רבנן סוכה דירת קבע בעינן אלא היינו טעמא דפסלי רבנן דסברי שיפועי אהלים לאו כאהלים דמו ור"א סבר שיפועי אהלים כאהלים דמו ואידך מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך

[1] בס"י וכן בגמ' ליתא

דף ד.

הבית דקיימא לן (דף ג.) דהלכתא בהא כב"ש ולאו טעמייהו דב"ש משום דבעינן דירת קבע אלא טעמייהו משום דגזרינן שמא ימשך אחר שולחנו:
(דף ח:) א"ר לוי משום ר' מאיר שתי סוכות של יוצרים זו לפנים מזו הפנימית אינה סוכה וחייבת במזוזה והחיצונה סוכה ופטורה מן המזוזה ותהא החיצונה כבית שער לפנימית ותתחייב במזוזה משום דלא קביעה:
ת"ר סוכת גנב"ך סימן. סוכת גוים סוכת נשים סוכת בהמה סוכת כותיים סוכה מכל מקום כשרה ובלבד שתהא מסוככת כהלכתה אמר רב חסדא והוא שעשאה לצל וכן סוכת רקב"ש סימן סוכת רועים סוכת קייצים סוכת בורגנין סוכת שומרי פירות כשרה ובלבד שתהא מסוככת כהלכתה והוא שעשאן לצל:
(דף ח:) סוכה [הישנה בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין] מאי

דף ד:

טעמייהו דבית שמאי אמר קרא (ויקרא כ"ג:ל"ד) חג הסוכות שבעת ימים לה' עשה סוכה לשם חג ובית הלל ההוא מיבעי להו לכדרב ששת דאמר רב ששת משום רבי עקיבא מנין לעצי סוכה שאסורין כל שבעה ת"ל חג הסוכות שבעת ימים לה' ותניא ר' יהודה אומר מנין שכשם שחל שם שמים על החגיגה כך חל שם שמים על הסוכה תלמוד לומר חג הסוכות לה' מה חגיגה לה' אף סוכה לה':
(דף ט:) **מתני'** העושה סוכתו תחת האילן כאילו עשאה בתוך הבית

דף ה.

סוכה ע"ג סוכה העליונה כשרה והתחתונה פסולה ר' יהודה אומר אם אין דיורין בעליונה התחתונה כשרה:
גמ' (דף י.) וכמה יהיה בין סוכה לסוכה ותפסל התחתונה אמר רב הונא טפח ושמואל אמר עשרה רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי עד ד'

דף ה:

והלכתא כרב חסדא ורבה בר רב הונא דדייקא ממתניתין כוותייהו דקתני רבי יהודה אומר אם אין דיורין בעליונה ופרשינן אם אין ראויין לדירה מכלל דת"ק אע"פ שאינה ראויה לדירה ומאי היא דלית בה י' התחתונה פסולה הלכך ליתא לדשמואל ודרב הונא:

מתני' פירס עליה סדין מפני החמה או תחתיה מפני הנשר או שפירש על גב הקינוף פסולה אבל פורס הוא על נקליטי מטה:

גמ' פי' (דף י:) קינופות הן ארבעה וכשהוא פורס על גביהן סדין נעשו כסוכה בתוך סוכה ולפיכך פסולה ונקליטין שנים וכשהוא פורס עליהן סדין אינה נעשית

דף ו.

כאהל לפי שאין לה גג ולפיכך כשרה וגרסינן בירושלמי שכן הוא עושה חלל באצילי ידיו פירוש כשם שאם הגביה אדם שתי זרועותיו כשהוא שוכב תחת הסדין ונעשית הסדין עליו כאהל אין בכך כלום כך אלו שני הנקליטין שבאמצע המטה כמו זרועותיו הן חשובין ואין בכך כלום:

מפני הנשר. אמר רב חסדא לא שנו אלא מפני הנשר אבל לנאותה כשרה:

ת"ר סיככה כהלכתה ועיטרה בקרמין ובסדינין המצוירין ותלה בה אגוזים שקדים ורימונים אפרסקין ופרכילי ענבים ועטרות של שבלים ויינות שמנים וסלתות אסור להסתפק מהן (דף י:) עד מוצאי יו"ט האחרון של חג ואם התנה עליהן הכל לפי תנאו והוא דאמר איני בודל מהן כל בין השמשות דלא חיילא קדושה עלייהו כלל:

תנא נויי סוכה אין ממעטין בסוכה אמר רב אשי ומן הצד ממעטין בסוכה:

מנימין עבדיה דרב אשי איטמישא כותנתיה במיא שטחה אמטללתא אמר ליה שקלה דלא לימרו קא מסכך בדבר המקבל טומאה והא קא חזו לה דרטיבא היא לכי יבשה קאמינא לך:

איתמר נויי סוכה המופלגין ממנה ארבעה רב נחמן אמר כשרה רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי פסולה וקי"ל דיחיד ורבים הלכה כרבים אמר רב יהודה אמר שמואל מותר לישן בכילה בסוכה אע"פ שיש לה גג והוא שאינה גבוהה עשרה ואותבינן עליה הישן בכילה בסוכה לא יצא ידי חובתו ופריק הכא במאי עסקינן בגבוהה עשרה וכן הלכה ואם אין לה גג אע"פ שהיא גבוהה עשרה מותר כדבעינן למימר קמן בהעושה סוכתו כמין צריף:

(דף יא.) **מתני'** הדלה עליה את הגפן ואת הדלעת ואת הקיסום וסכך על גבן פסולה ואם היה הסכוך הרבה מהן או שקצצן כשרה זה הכלל דבר שאינו מקבל טומאה וגידולו מן הארץ מסככין בו:

גמ' אם היה הסכוך הרבה מהן אוקימנא (דף ט:) כשחבטן דאי לאו הכי הא קא מצטרף סכך פסול בהדי סכך כשר ופסולה:

או שקצצן כשרה וצריך לנענע כדי שיהא מעשה לשם סוכה ולא אמרי' קציצתן זו היא עשייתן

דף ו:

וכן לענין ציצית נמי היכא דתלאן וקשרן ואח"כ פסק חוטין שלהן פסולין ולא אמרינן קציצתן זו היא עשייתן דתניא (דף יא:) תלאן ואח"כ פסק חוטין שלהן פסולין:

זה הכלל דבר שאינו מקבל טומאה וכו':

מה"מ (דף יב.) א"ר יוחנן אמר קרא (דברים ט"ז:י"ג) חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים באספך מגרנך ומיקבך בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר רב חסדא אמר מהכא (נחמיה ח':ט"ו) צאו ההר והביאו עלי זית ועלי עץ שמן ועלי הדס ועלי תמרים ועלי עץ עבות לעשות סוכות ככתוב היינו הדס היינו עץ עבות אמר רב חסדא הדס שוטה לסוכה ועץ עבות ללולב:

מתני' חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים אין מסככין בהן ואם התירן כשרות וכולן כשרות לדפנות:

גמ' א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן מפני מה אמרו חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים אין מסככין בהן לא מפני שהן אסורין לסיכוך אלא פעמים שאדם בא מן השדה וחבילתו על כתיפו ומעלה ומניחה על גבי סוכה ליבשה ונמלך עליה לסיכוך והתורה אמרה תעשה ולא מן העשוי:

(דף יב:) אמר רב יהודה סככה בחצים בזכרים כשרה בנקבות פסולה דבית קיבול הוא ואע"פ שהוא עשוי למלאות שמיה בית קבול:

אמר רבה בר רב הונא אמר רב סככה באניצי פשתן פסולה בהוצני פשתן בשרה פי' הוצני

דף ז.

כיתנא דלא דייק ולא נפיץ דעדיין עץ הוא אמר רב יהודה הני שוצי ושוצארי מסככין בהו אביי אמר בשוצי מסככינן בהו בשוצארי לא מסככינן מ"ט כיון (דף יג.) דסני ריחיה שביק להו ונפיק אמר רב חנן בר רבא הני היזמי והיגי מסככין בהו אביי אמר בהיזמי מסככין בהו בהיגי לא מסככין כיון דנתרין טרפייהו שביק להו ונפיק:

אמר רב גידל אמר רב האי אפקותא דדיקלא מסככינן בה ואע"ג דאגידן אגד בידי שמים לא שמיה אגד ואע"ג דהדר אגד ליה אגד דחד לא שמיה אגד:

(דף יג:) דרש מרימר הני איסורייתא דסורא מסככינן בהו ואע"ג דאגידן למנינא בעלמא הוא דאגידן:
אמר ר' אבא אמר שמואל הני צריפי דאורבני כיון שהתיר ראשי מעדנין שלהן בשרין והא אגידי מתתאי אמר רב פפא דשרי להו רב הונא בריה דרב יהושע אמר כל אגד שאינו עשוי לטלטלו לא שמיה אגד:
(דף יד.) **מתני'** מסככין בנסרים דברי רבי יהודה ורבי מאיר אוסר

דף ז:

נתן עליה נסר שהוא רחב ארבעה טפחים כשרה ובלבד שלא יישן תחתיה:
גמ' אמר רב מחלוקת בנסרים שיש בהן ארבעה טפחים דרבי מאיר אית ליה גזרת תקרה ורבי יהודה לית ליה גזרת תקרה אבל בנסרים שאין בהן ארבעה דברי הכל כשרה ושמואל אמר בשאין בהן ארבעה מחלוקת אבל יש בהן ארבעה דברי הכל פסולה אין בהן ארבעה ואפילו פחות משלשה קנים בעלמא נינהו אמר רב פפא דכולי עלמא יש בהן ארבעה דברי הכל פסולה פחות משלשה דבדי הכל כשרה כי פליגי משלשה ועד ארבעה מר סבר כיון דלית בהו שיעור מקום לא גזרינן ומר סבר כיון דנפקי מתורת לבוד גזרינן.
והלכתא כשמואל דהא רב פפא כוותיה ס"ל ועוד דסוגיא דשמעתין כוותיה אזלא:
תניא כותיה דשמואל סיככה בנסרים שיש בהן ארבעה פסולה אין בהן ארבעה ר"מ פוסל ורבי יהודה מכשיר ומודה ר' מאיר שאם יש בין נסר לנסר כמלא נסר שמניח פסל ביניהן וכשרה ומודה רבי יהודה שאם נתן עליה נסר שהוא רחב ארבעה כשרה ואין ישנין תחתיו והישן תחתיו לא יצא ידי חובתו:
איתמר הפכן על צדיהן להני נסרים שיש בהן ארבעה רב הונא אמר פסולה רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי כשרה איקלע רב נחמן לסורא עול לגביה רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי ליה הפכן על צדיהן מהו אמר להו פסולה (על כרחך) נעשו כשפודין של מתכת וכן הלכתא:
(דף טו.) **מתני'** תקרה שאין עליה מעזיבה רבי יהודה אומר משום

דף ח.

ב"ה מפקפק או נוטל אחת מבנתים וב"ש אומרים מפקפק ונוטל אחת מבנתים ר' מאיר אומר נוטל אחת מבנתים ואינו צריך לפקפק:

[2] בס"י וכן בגמ' ליתא

גמ' טעמייהו דב"ה משום (דברים טז) תעשה ולא מן העשוי הלכך אי מפקפק עביד ליה מעשה ואי נוטל אחת מבנתים עביד ליה מעשה וכן הלכה:

מתני' המקרה סוכתו בשפודין או בארוכות המטה אם יש ריוח ביניהן כמותן כשרה. החוטט בגדיש לעשות לו סוכה אינה

דף ח:

סוכה:

גמ' (דף טז.) אמר רב הונא לא שנו אלא שאין שם חלל טפח במשך שבעה אבל יש שם חלל טפח במשך שבעה וחטט לשם סוכה הרי זו סוכה:

מתני' המשלשל דפנות מלמעלן למטן אם גבוהין מן הארץ ג' טפחים פסולה מלמטן למעלן אם גבוהין מן הארץ י' טפחים כשרה רבי יוסי אומר כשם שמלמטן למעלן עשרה טפחים כך מלמעלן למטן עשרה טפחים (דף יז) הרחיק את הסיכוך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה:

גמ' (דף טז:) אמר רב חסדא אמר אבימי מחצלת ארבעה ומשהו מתרת בסוכה משום דופן היכי עביד תלי באמצעיתה פחות משלשה למטה ופחות משלשה למעלה דכל פחות משלשה כלבוד דמי א"ר אסי פס ארבעה ומשהו מתיר בסוכה משום דופן מוקים ליה בפחות מג' סמוך לדופן מאי קמ"ל הא קמ"ל דמשך סוכה קטנה ז' טפחים:

מתני' בית שנפחת וסיכך על גביו אם יש בין הכותל לסיכוך ד' אמות פסולה פחות מד' אמות כשרה וכן חצר המוקפת אכסדרה סוכה גדולה שהקיפוה בדבר שאין מסככין בו אם יש תחתיו ארבע אמות פסולה:

גמ' (דף יח.) אמר רב הונא אמר שמואל סכך פסול באמצע פוסל בארבעה טפחים מן הצד פוסל בד"א ורב אמר בין באמצע בין מן הצד בד' אמות והלכתא בהא כשמואל דהא רבנן דבי רב כוותיה סבירא להו והני מילי בסוכה גדולה אבל בסוכה קטנה בין באמצע בין מן הצד בשלשה טפחים (דף יח.) אמר אביי אויר ג' בסוכה גדולה ומיעטו בין בקנים בין בשפודין הוי מיעוט בסוכה קטנה בקנים הוי מיעוט

דף ט.

בשפודין לא הוי מיעוט:

למעלה באמצע פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר יש לבוד באמצע וחד אמר אין לבוד באמצע והלכתא יש לבוד דקי"ל דבכל התורה כולה רב אחא ורבינא רבינא לקולא והלכתא כותיה:

איתמר סכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין דברי הכל כשרה אין לה פצימין אביי אמר כשרה ורבא אמר פסולה אביי אמר כשרה (דף יח:) אמרינן פי תקרה יורד וסותם ורבא אמר פסולה לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם והלכתא כרבא והאי דאמרי' ע"ג אכסדרה לאו על גבי ממש אלא בסמוך לה כדכתיב (במדבר י) ועליו מטה מנשה ומתרגמינן ודשרוין סמיכין עלוהי וזו היא צורתה :

(דף יט.) רב אשי אשכחיה לרב כהנא דמסכך על גבי אכסדרה שאין לה פצימין א"ל לא סבר לה מר יש לה פצימין כשרה אין לה פצימין פסולה אחוי ליה נראה מבחוץ ושוה מבפנים ויש אומדים נראה מבפנים ושוה מבחוץ:

דף ט:

(דף יט:) **מתני'** העושה סוכתו כמין צריף או שסמכה לכותל ר"א פוסל מפני שאין לה גג וחכמים מכשירין.

מחצלת קנים [3]ומחצלת) גדולה עשאה לשכיבה מקבלת טומאה ואין מסככין בה ולסיכוך מסככין בה ואינה מקבלת טומאה ר"א אומר אחת גדולה ואחת קטנה עשאה לשכיבה מקבלת טומאה ואין מסככין בה ולסיכוך מסככין בה ואין מקבלת טומאה:

גמ' אביי אשכחיה לרב יוסף דגאני בכילת חתנים בסוכה א"ל כמאן כר"א שבקת רבנן ועבדת כר"א אמר ליה ברייתא איפכא תניא ר"א מכשיר וחכמים פוסלין א"ל שבקת מתניתין ועבדת כברייתא א"ל מתני' יחידאה היא דתניא העושה סוכתו כמין צריף או שסמכה לכותל ר' נתן אומר ר"א פוסל מפני שאין לה גג וחכמים מכשירין והלכתא כרב יוסף

ושמעי' מינה שהעושה סוכתו כמין צריף שהישמעאלים קורין אותו מכנ"ס או שסמכה לכותל כגון שהעמיד הקורות למטה בארץ רחוק מן הכותל והטה אותן וסמכן לכותל שנמצאת הסוכה שאין לה גג שהיא פסולה ואם הגביה לסוכה מן הקרקע טפח או שהרחיקה מן הכותל טפח כשרה שהרי יש לה גג טפח וש"מ שמותר לישן בסוכה בכילה שאין לה גג דכיון שאין לה גג לא הויא כסוכה בתוך סוכה ושמעי' מינה כילה שיש לה גג אסור לישן בתוכה דהוי כסוכה בתוך סוכה:

[3]בס"י וכן בגמ' ליתא

מחצלת קנים (ומחצלת) גדולה כו': (דף כ.) אסקה רב פפא דבקטנה כ"ע לא פליגי דסתמא לשכיבה קאי כי פליגי בגדולה ת"ק סבר סתם גדולה לסיכוך ור"א סבר סתם גדולה נמי לשכיבה והלכתא כת"ק:

ת"ר מחצלת של שיפה ושל גמי גדולה מסככין בה קטנה אין מסככין בה (דף כ:) תניא א"ר חנינא כשירדתי לגולה מצאני זקן אחד ואמר לי מסככין בבודיא וכשבאתי אצל אחי אבא הודה לדבריו אמר רב חסדא והוא דלית ליה גדנפא אמר עולא הני בודייאתא דמחווזא אילמלא קיר שלהן מסככין בהו תנ"ה מסככין בבודיא ואם יש לה קיר אין מסככין ואע"ג דקא שקיל לה לגדנפא לא מסככין בה מידי דהוה אבליות של כלים שאין מסככין בהן:

סליקו להו סוכה שהיא גבוהה

הישן תחת המטה בסוכה לא יצא ידי חובתו אמר רבי יהודה נוהגים היינו שהיינו ישנים תחת המטות בפני הזקנים ולא אמרו לנו דבר אמר ר"ש מעשה בטבי עבדו של רבן גמליאל שהיה ישן תחת המטה אמר להן רבן גמליאל לחכמים ראיתם טבי עבדי שתלמיד חכם הוא ויודע שעבדים פטורין מן הסוכה וישן לו תחת המטה ולפי דרכינו למדנו שהישן תחת המטה לא יצא

דף י.

ידי חובתו:

גמ' תרגמא שמואל במטה גבוהה עשרה טפחים דכיון דגבוהה עשרה שהוא שיעור סוכה נעשית כסוכה בתוך סוכה ולפיכך לא יצא ידי חובתו:

מתני' (דף כא:) הסומך סוכתו בכרעי המט' כשרה ר' יהודה אומר אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה פסולה:

גמ' אמר אביי לא שנו אלא סמך אבל סכך על גבי המטה כשרה:

מתני' (דף כב.) סוכה המדובללת

דף י:

ושצלתה מרובה מחמתה כשרה המעובה כמין בית אע"פ שאין הכוכבים נראין מתוכה כשרה:

גמ' מאי מדובללת רב אמר סוכה עניה ושמואל אמר קנה עולה וקנה יורד רב סבר מאי מדובללת מדולדלת וחדא קתני סוכה מדולדלת שצלתה מרובה מחמתה כשירה

ושמואל סבר מאי מדובללת מבולבלת ותרתי קתני סוכה מבולבלת ושצלתה מרובה מחמתה כשירה:
שצלתה מרובה מחמתה כו'. (דף כב:) טעמא דצלתה מרובה מחמתה הא כי הדדי פסולה ותנן בפירקא קמא ושחמתה מרובה מצלתה פסולה הא כי הדדי כשרה לא קשיא כאן מלמעלה כאן מלמטה אם החמה והצל שוין מלמטה כשרה שבידוע שהצל מלמעלה הוא מרובה ואם החמה והצל מלמעלה שוין פסולה שבידוע שהחמה מלמטה מרובה על הצל אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי כזוזא מלעיל כאיסתרא מלרע:
מתני' העושה סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה כשרה ועולין לה ביום טוב בראש האילן או על הגמל כשרה ואין עולין לה ביום טוב

דף יא.

שתים בידי אדם ואחת באילן או שתים באילן ואחת בידי אדם כשרה ואין עולין לה ביו"ט שלש בידי אדם ואחת באילן כשרה ועולין לה ביו"ט (דף כג.) זה הכלל כל שאילו ינטל האילן ויכולה לעמוד בפני עצמה כשרה ועולין לה ביו"ט:
(דף כד:) העושה סוכתו בין האילנות והאילנות דפנות לה כשרה:
(דף כה.) שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה חולים ומשמשיהן פטורים מן הסוכה:
אוכלין ושותין עראי חוץ לסוכה: (דף כו:) מעשה שהביאו לו לרבן יוחנן בן זכאי לטעום את התבשיל ולרבן גמליאל שתי כותבות ודלי

דף יא:

של מים ואמרו העלום לסוכה וכשנתנו לו לרבי צדוק אוכל פחות מכביצה נטלו במפה ואכלו חוץ לסוכה ולא בירך אחריו:
גמ' (דף כד:) אמר רב אחא בר יעקב כל מחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה אינה מחיצה וכן הלכתא:
(דף כה.) שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה מנלן דת"ר (דברים ו) בשבתך בביתך פרט לעוסק במצוה ובלכתך בדרך פרט לחתן:
(דף כה:) א"ר אבא בר זבדא אמר רב אבל חייב בסוכה פשיטא מהו דתימא הואיל ואמר רבא מצטער פטור מן הסוכה ס"ד אמינא האי נמי מצטער הוא קמ"ל ה"מ צערא דממילא אבל הכא איהו קא מצער נפשיה דמיבעי ליה לאותוביה דעתיה:
א"ר אבא בר זבדא אמר רב החתן והשושבינין וכל בני חופה פטורין מן הסוכה כל שבעה:

ת"ר החתן והשושבינין וכל בני חופה פטורין מן התפלה ומן התפילין וחייבין בקריאת שמע (דף כו.) משום

דף יב.

רבי שילא אמרו חתן פטור והשושבינין וכל בני חופה חייבין:
תניא רבי חנינא בן עקביא אומר כותבי ספרים תפילין ומזוזות הן ותגריהן ותגרי תגריהן וכל העוסקים במלאכת שמים לאיתויי מוכרי תכלת פטורין מק"ש ומן התפלה ומן התפילין ומכל מצות האמורות בתורה לקיים דברי ריה"ג שהיה אומר העוסק במצוה פטור מן המצוה:
ת"ר הולכי דרכים ביום פטורין מן הסוכה ביום וחייבין בלילה הולכי דרכים בלילה פטורין מן הסוכה בלילה וחייבין ביום והולכי לדבר מצוה פטורין בין ביום בין בלילה כי הא דרב חסדא ורבה בר רב הונא הוו עיילי לשבת' דרגלא לבי ריש גלותא הוו גאנו ארקתא דסורא אמרי שלוחי מצוה אנן ופטרינן:
ת"ר שומרי העיר ביום פטורין מן הסוכה ביום וחייבין בלילה שומרי העיר בלילה פטורין מן הסוכה בלילה וחייבין ביום שומרי גנות ופרדסין פטורין בין ביום ובין בלילה וליעבדו סוכה התם וליתבו אמר אביי תשבו כעין תדורו רבא אמר פרצה קוראה לגנב מאי בינייהו איכא בינייהו דקא מינטר כריא דפירי לאביי פטור ולרבא חייב והלכתא כרבא:
חולים ומשמשיהן פטורין מן הסוכה. ת"ר חולה שאמרו לא חולה שיש בו סכנה אלא אפי' חש בעינו ואפי' חש בראשו אמר רשב"ג פעם אחת חשתי בעיני בקיסרי והתיר לי ר' יוסי בריבי לישן לי ולמשמשי חוץ לסוכה:
רב שרא לרב אחא בר אדא למיגני בכילה בסוכה משום בקי רבא שרא לרב אדא ברדלא למיגנא לבר ממטללתא משום סירחא רבא לטעמיה דאמר רבא מצטער פטור מן הסוכה והא אנן תנן חולים ומשמשיהן פטורין מסוכה חולים אין מצטער לא אמרי חולה הוא ומשמשיו פטורין מצטער הוא אין ומשמשיו חייבין:
אוכלין אכילת עראי חוץ לסוכה: מאי אכילת עראי אמר אביי כדטעים בר בי רב ועייל לכלה ת"ר אוכלין אכילת עראי חוץ לסוכה ואין ישנים שינת עראי חוץ לסוכה מ"ט אמר רבא לפי שאין קבע לשינה (דף כו:) נאמר רב[4] חסדא אסור לישן ביום יותר משינת הסוס וכמה שינת הסוס שתין נשמי.
אביי הוה ניים כמיזל מפומבדיתא לבי כובי קרי עליה רב יוסף (משלי ו׳:ט׳) עד מתי עצל

[4] בגמ' הגי' אמר רב אסור

דף יב:

תשכב מתי תקום משנתך:

מתני' (דף כז.) רבי אליעזר אומר י"ד סעודות חייב אדם לאכול בסוכה אחת ביום ואחת בלילה וחכ"א אין לדבר קצבה חוץ מלילי יו"ט הראשון בלבד ועוד א"ר אליעזר מי שלא אכל בלילי יו"ט הראשון ישלים בליל יו"ט האחרון וחכ"א אין לדבר תשלומין ועל זה נאמר (קהלת א':ט"ו) מעות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות:

גמ' וחכ"א אין לדבר קצבה וכו' דגמרינן ט"ו ט"ו מחג המצות מה חג המצות לילה הראשון חובה דכתיב (שמות י"ב:י"ח) בערב תאכלו מצות מכאן ואילך רשות אף כאן לילה הראשון חובה מכאן ואילך רשות

תניא ר"א אומר (דף כז:) אין יוצאין מסוכה לסוכה ואין עושין סוכה בחולו של מועד וחכ"א יוצאין מסוכה לסוכה ועושין סוכה בחולו של מועד ושוין שאם נפלה שחוזר ובונה אותה בחולו של מועד

תניא רבי אליעזר אומר כשם שאין אדם יוצא ידי חובתו ביו"ט ראשון של חג בלולבו של חבירו דכתי' (ויקרא כג) ולקחתם לכם משלכם כך אין אדם יוצא ידי חובתו [5](ביו"ט הראשון של חג) בסוכתו של חבירו דכתיב (דברים ט"ז:י"ג) חג הסוכות תעשה לך משלך וחכמים אומרים אע"פ שאמרו אין אדם יוצא בלולבו של חבירו ביו"ט הראשון של חג אבל יוצא הוא ידי חובתו בסוכתו של חבירו [6](ביום טוב הראשון של חג) דכתיב (ויקרא כ"ג:מ"ב) כל האזרח בישראל ישבו בסוכות מלמד שכל ישראל ראוין לישב בסוכה אחת:

מתני' (דף כח.) מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין אמרו להם ב"ה לא כך היה מעשה שהלכו זקני ב"ש וזקני ב"ה לבקר ר' יוחנן בן החורונית ומצאוהו שהיה יושב ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית ולא אמרו לו דבר אמרו להם ב"ש משם ראיה אף הם אמרו לו אם כן היית נוהג לא קיימת מצות סוכה מימיך:

גמ' (דף ג.) אמר רב

דף יג.

שמואל בר רב יצחק הלכה צריכה שתהא מחזקת כדי ראשו ורובו ושולחנו אמר ליה ר' אבא כמאן כב"ש ואלא כמאן ואיכא דאמרי א"ל רבי אבא דאמר לך מני בית שמאי

[5] בגמ' וברא"ש ליתא
[6] בגמ' וברא"ש ליתא

היא ולא תזוז מינה מתקיף לה רב נחמן בר יצחק ממאי דבסוכה קטנה פליגי דילמא בסוכה גדולה פליגי וכגון דיתיב אפומא דמטללתא ושולחנו בתוך הבית דב"ש סברי גזרינן שמא ימשך אחר שולחנו וב"ה סברי לא גזרינן ודיקא נמי דקתני מי שהיה ראשו ורובו ולא קתני מי שאינו מחזיק ראשו ורובו ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין ואלא מאי בסוכה גדולה פליגי ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין בש"א יצא ובה"א לא יצא מיבעי ליה ואלא קשיא מי שהיה

ואסיקנא דבתרתי פליגי בסוכה גדולה ופליגי בסוכה קטנה וחסורי מיחסרא והכי קתני מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית בש"א לא יצא ובה"א יצא ושאינה מחזקת כדי ראשו ורובו ושולחנו ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין והלכה כב"ש בתרוייהו דחד טעמא נינהו וכמה כדי ראשו ורובו ושלחנו ז' טפחים על שבעה טפחים:

מתני' (דף כח.) נשים ועבדים וקטנים פטורין מן הסוכה וקטן שאינו צריך לאמו חייב בסוכה מעשה שילדה כלתו של שמאי הזקן ופחת את המעזיבה וסיכך על גבי המטה בשביל הקטן:

גמ' (דף כח:) היכי דמי קטן שאינו צריך לאמו אמרי דבי רבי ינאי כל שנפנה ואין אמו מקנחתו רבי שמעון בן לקיש אומר כל שניעור משנתו ואינו קורא אימא אימא:

מתני' כל שבעת הימים עושה אדם סוכתו דירת קבע ואת ביתו עראי ירדו גשמים מאימתי מותר ליפנות משתסרח המקפה משל למה הדבר דומה לעבד שבא למזוג לרבו קיתון של מים ושופך לו קיתון על פניו:

גמ' ת"ר כל שבעת ימים עושה אדם סוכתו קבע ואת ביתו עראי כיצד היו לו כלים נאים מעלן לסוכה ומצעות נאות מעלן לסוכה ואוכל ושותה בסוכה ומטייל בסוכה מנא הני מילי דת"ר בסוכות תשבו שבעת ימים אין תשבו אלא כעין תדורו מכאן אמרו היו לו כלים נאים מעלן לסוכה אוכל ושותה בסוכה ומשנן בסוכה והני מילי למגרס אבל לעיוני בסברא לבר ממטללתא:

(דף כט.) אמר רבא מאני משתיא במטללתא מאני מיכלא בר ממטללתא שרגא אמרי לה במטללתא ואמרי לה לבר ממטללתא ולא פליגי הא בסוכה גדולה הא בסוכה קטנה: ירדו גשמים מאימתי מותר לפנות משתסרח המקפה: תנא משתסרח מקפה של גריסין: אביי הוה יתיב במטללתא קמיה דרב יוסף נשב זיקא וקא מייתי ציבתא אמר להו רב יוסף פנו לי מאני אמר ליה אביי והא אנן משתסרח

דף יג:

המקפה תנן א"ל לדידי כיון דאנינא דעתאי כמי שתסרח המקפה דומה לי:
ת"ר היה אוכל בסוכה וירדו גשמים וירד אין מטריחין אותו לעלות עד שיגמור סעודתו היה ישן בסוכה וירדו גשמים וירד אין מטריחין אותו לעלות עד שיעור משיעלה עמוד השחר:
משלו בו משל למה הדבר דומה וכו': איבעיא להו מי שפך למי תא שמע דתניא ושפך לו רבו קיתון על פניו כלומר אי אפשי בשימושך:
סליקו להו הישן
לולב (דף כט:) הגזול והיבש פסול

דף יד.

של אשרה ושל עיר הנדחת פסול נקטם ראשו נפרצו עליו פסול

דף יד:

נפרדו עליו כשר רבי יהודה אומר יאגדנו מלמעלה ציני הר הברזל כשרות לולב שיש בו ג"ט כדי לנענע בו כשר:
גמ' (דף לא:) נקטם ראשו אמר רב הונא א"ר חנינא ל"ש אלא

דף טו.

נקטם ראשו אבל נסדק כשר ואי נסדק דעביד (דף לב.) כי המנק פסול והוא כלי שיש בו שני ראשים וזה צורתו ץ.
תניא לולב כווץ קווץ כפוף סדוק עקום דומה למגל פסול חרות פסול דומה לחרות כשר. עקום דומה למגל פסול אמר רבא לא אמרן אלא מלפניו אבל מלאחריו ברייתיה הוא וכשר ואמר רב פפא ולצדדין כלפניו דמי ואמרי לה כלאחריו דמי הלכך עבדינן לחומרא וכלפניו דמי ופסול.
אמר רבא האי לולבא דסליק בחד הוצא בעל מום הוא ופסול:
נפרדו עליו כשר. אמר רב נפרדו עליו דאיפרוד איפרודי נפרצו עליו דעבדי כחופיא פירוש נפרצו עליו כגון שנתרו מן השדרה והן תלויין בה וזהו דעביד כי חופיא שההוצין כשנחתכין מן השדרה נקראין חופיא כדגרסי' בהגוזל קמא (ב"ק דף צו.) הוצין ועבדינהו

חופיא והוא כעין שבירה נפרדו שנפרדו ההוצין כעין פתיחת החריות ולא ניתק אחד מחבירו ולפיכך כשר:
בעי רב פפא נחלקה התיומת מהו ת"ש דא"ר יהושע בן לוי נחלקה התיומת נעשית כמי שניטלת התיומת ופסול פירוש התיומת גבא דהוצא דמתיים להו לשני צידי העלה ומשוי להו חד כי כל אחת ואחת כפולה לשנים ותאומה מגבה ואם נפרדו ההוצין זה מזה ועמד כל אחד ואחד כשהוא כפול לב' והתיומת שלהן קיימת כשר ואם נחלקה התיומת הרי הוא כאילו נפרצו העלין ופסול:
ציני הר הברזל כשרות: אמר אביי לא שנו אלא שראשו של זה מגיע לצד עיקרו של זה אבל אין ראשו של זה מגיע לצד עיקרו של זה פסולות:
לולב (דף לב:) שיש בו ג' טפחים וכו' אמר רב יהודה אמר שמואל שיעור הדס וערבה שלשה ולולב ארבעה כדי שיהא לולב יוצא מן ההדס טפח אמר ר' פרנך אמר ר' יוחנן כדי שיהא שדרו של לולב יוצא מן ההדס טפח ואקשינן והא תנן לולב שיש בו ג' טפחים כדי לנענע בו כשר אימא וכדי לנענע בו כשר והאי שיעור' דאמרינן הוא דלא להוי פחות מהאי שיעורא אבל אי הוי טפי ביה מהאי שיעורא כשר דקיימא לן לולב אין לו שיעור למעלה אבל יש לו שיעור מלמטה:

דף טו:

מתני' הדס הגזול והיבש פסול של אשרה ושל עיר הנדחת פסול נקטם ראשו נפרצו עליו או שהיו ענביו מרובין מעליו פסול ואם מיעטן כשר ואין ממעטין אותן ביו"ט:
גמ' ת"ר (ויקרא כ"ג:מ') וענף עץ עבות עץ שהוא עבות שענפיו חופין את עצו הוי אומר זה הדס ות"ר עץ שהוא קלוע כמין קליעה ודומה לשלשלת וזהו הדס ר"א בן יעקב אומר ענף עץ עבות עץ שטעם עצו ופריו שוה הוי אומר זה הדס תאנא עבות כשר ושאינו עבות פסול היכי דמי עבות אמר רב יהודה כגון דקיימא תלתא תלתא בחד קינא רב כהנא אמר אפילו תרי וחד רב אחא בריה דרבא מהדר אתרי וחד הואיל ונפק מפומיה דרב כהנא א"ל מר בר אמימר לרב אשי אבא להוא הדס שוטה קרי ליה.
ת"ר נשרו רוב עליו ונשתיירו בו מיעוט כשר ובלבד שתהא עבותו קיימת ומשכחת לה (דף לג.) באסא מצראה דקיימי שבעה שבעה בקינא דאף על גב דנתרי ארבע מיניה דאינון רובא פשו להו תלתא בקינא והוה ליה עבות וכשר.
תנו רבנן יבשו רוב עליו ונשתיירו בו שלשה בדי עלים לחים כשר אמר רב חסדא ובראש כל אחד ואחד:

נקטם ראשו: תני עולא בר חנינא נקטם ראשו ועלתה בו תמרה כשר ואיפסיקא הלכתא לקמן ברבי טרפון דאמר אפילו שלשתן קטומין הלכך ל"ש עלתה בו תמרה ולא שנא לא עלתה בו תמרה כשר:

או שהיו ענביו מרובות מעליו פסול: (דף לג:) אמר רב חסדא דבר זה רבינו הגדול אמרו המקום יהיה בעזרו ל"ש אלא שחורות אבל ירקות מיני הדס הן וכשר וא"ר פפא ואדומות כשחורות דמיין דאמר רבי חנינא האי שחור אדום הוא אלא שלקה:

ואם מיעטן כשר ואין ממעטין ביו"ט: תאנא ואם עבר וליקטן כשר (דף לג.) תניא לולב בין שהוא

דף טז.

אגוד בין שאינו אגוד כשר ורבי יהודה אומר אגוד כשר ושאינו אגוד פסול מ"ט דר' יהודה יליף לקיחה לקיחה מאגודת אזוב מה להלן אגודה אף כאן אגודה ורבנן לית להו לקיחה לקיחה והלכתא כרבנן דאמרי לולב אין צריך אגד מיהו אגדינן ליה להדורי בעלמא דתנו רבנן לולב מצוה לאוגדו לא אגדו כשר ואמרינן מאי מצוה משום (שמות ט"ו:ב') זה אלי ואנוהו (שבת קלג:) התנאה לפניו במצות בלולב נאה בסוכה נאה בשופר נאה בטלית נאה:

גרסי' בפרק ארבעה אבות נזיקין (דף ט:) א"ר זירא ולהידור מצוה עד שליש במצוה במערבא משמיה דר' זירא אמרי עד שליש משלו מכאן ואילך משל הקב"ה והשתא דקיימא לן דלולב אין צריך אגד אי לא אתנחיה בהושענא מערב יו"ט מנח ליה ביום טוב ושפיר דמי ואי אניד ליה ביו"ט לא אגיד ליה אלא כאגודה של ירק ששוזר שני קצוות של הוצא ונעיץ להו מלרע גבי הושענא אי נמי דעניב להו מענב:

מתני' ערבה גזולה ויבשה פסולה ושל אשרה ושל עיר הנדחת פסולה נקטם ראשה ונפרצו עליה והצפצפה פסולה כמושה או שנשרו מקצת עליה ושל בעל כשרה:

גמ' ת"ר ערבי נחל הגדלות על הנחל ד"א ערבי נחל שעלין שלה משוכין כנחל תניא אידך ערבי נחל הגדלות על הנחל (דף לד.) פרט לצפצפה הגדילה בין ההרים ת"ר איזו היא ערבה ואיזו היא צפצפה ערבה קנה שלה אדום ועלה שלה משוך ופיה חלק צפצפה קנה שלה לבן ועלה שלה עגול ופיה דומה למגל והתניא דומה למגל כשר ודומה למסר פסול אמר אביי כי תניא ההיא בחילפא גילא ואמר אביי האי חילפא גילא כשר להושענא:

מתני' (דף לד:) ר' ישמעאל אומר ג' הדסים ושתי ערבות ולולב אחד ואתרוג אחד ואפילו ב' קטומים ואחד שאינו קטום רבי טרפון אומר אפילו שלשתן קטומים רבי עקיבא אומר

דף טז:

כשם שאתרוג אחד ולולב אחד כך הדס אחד וערבה אחת:

גמ' אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' טרפון:

(דף לד:) תניא ר' אליעזר אומר יכול יאגדם כולם כאחד אמרת וכי נאמר וכפות והלא לא נאמר אלא כפות ומנין שמעכבין זה את זה תלמוד לומר ולקחתם לכם שתהא לקיחה תמה:

(דף לא.) תניא ארבעה מינין שבלולב אין פוחתין מהן ואין מוסיפין עליהן

דף יז.

לא מצא אתרוג לא יביא לא פריש ולא רמון ולא דבר אחר ותנא נמי במתני' (מנחות כז.) ד' מינין שבלולב מעכבין זה את זה ואמר רב חנא בר אבא לא שנו אלא שאין לו אבל יש לו אין מעכבין ואע"ג דנטל כל חד וחד לחודיה נפיק ידי חובתיה דקיימא לן לולב אין צריך אגד:

מתני' (דף לד:) אתרוג הגזול והיבש פסול של אשרה ושל עיר הנדחת פסול של ערלה פסול ושל תרומה טמאה פסול ושל טהורה לא יטול ואם נטל כשר ושל דמאי ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין של מעשר שני בירושלים לא יטול ואם נטל כשר:

גמ' (דף לה.) ת"ר פרי עץ הדר עץ שטעם עצו ופריו שוה הוי אומר זה אתרוג ואימא פלפלין לא אפשר היכי ליעביד לינקוט חדא חדא לא מינכר' לקיחתה לינקוט תרי או תלת פרי אחד אמר רחמנא ולא שנים ושלשה פירות הלכך לא אפשר:

מתני' (דף לד:) עלתה חזזית על רובו ניטלה פיטמתו נקלף נסדק ניקב וחסר כל שהוא פסול.

עלתה חזזית על מיעוטו ניטל עוקצו ניקב ולא חסר כל שהוא כשר אתרוג הכושי פסול הירוק ככרתי ר"מ מכשיר

דף יז:

ור' יהודה פוסל:

גמ' (דף לה.) ניטלה פטמתו תאני רבי יצחק בן אלעזר ניטלה בוכנתו פירוש פיטמתו דד של אתרוג והוא חוטמו כדתנן פיטמא של רמון והיא שושנתו ופירוש בוכנתו קצה העץ הנתון באתרוג שהוא תלוי בו באילן ובעיקר העץ סביבותיו כמין אסיתא והעץ יוצא ממנה ונמצא העץ יוצא מתוכה כמו בוכנא באסיתא ואם נעקר מן העץ שהוא בוכנתו

מעיקרו ולא נשתייר ממנו באסיתא כלום נמצא מקומו כמו גומא שהוא באסיתא ונראה כמו נקב וחסר ולפיכך פסול ואם נחתך העץ מלמעלה כמעט ונשתייר כל שהוא בתוך האסיתא כשר וזהו ניטל עוקצו כשר:

נקלף אמר רבא האי אתרוגא דאיגליד כאהינא סומקא כשר והא תנן נקלף פסול לא קשיא (דף לו.) הא בכולה הא במקצתה אם נקלף כולו ולא נשתייר ממנו כלום פסול ואם נשתייר מקצתו כשר כמו (חולין נה:) הגלודה שמקצת מתיר בה:

ניקב תאני עולא בר חנינא ניקב נקב מפולש במשהו נקב שאינו מפולש בכאיסר:

(דף לה.) עלתה חזזית על מיעוטו וכו' אמר רב חסדא לא שנו אלא במקום אחד אבל בשנים ושלשה מקומות הוה ליה כמנומר ופסול אמר רבא ובחוטמו אפילו כל שהוא פסול:

(דף לו:) תניא אתרוג תפוח סרוח כבוש שלוק כושי לכן ומנומר פסול אתרוג כדור פסול וי"א אף התיום פסול ואתרוג הבוסר רבי עקיבא פוסל וחכמים מכשירין עלתה חזזית על רובו ניטלה בוכנתו נקלף נסדק וחסר כל שהוא פסול עלתה חזזית על מיעוטו ניטל עוקצו ניקב ולא חסר כל שהוא כשר גדלו בדפוס ועשאו כמין בריה אחרת פסול כושי פסול והתניא כושי כשר דומה לכושי פסול אמר רבא לא קשיא הא לן והא להו פירוש לבני ארץ ישראל כושי פסול וב"ש כושי הרבה הדומה לכושי שהוא פסול ולבני בבל שאתרוגיהן כושיים הכושי כשר והכושי הרבה שהוא דומה לאדם כושי פסול:

(דף לו:) גדלו בדפוס ועשאו כמין בריה אחרת פסול אמר רבא ל"ש אלא כמין בריה אחרת אבל כמין ברייתו כשר אע"ג דעבדיה דפי דפי איתמר אתרוג שנקבוהו עכברים אמר רב אין זה הדר ולא היא דהא ר' חנינא מטבל ביה ונפיק ביה כלומר שהיה אוכל ממנו בפי צורך שעה והשאר יוצא בו ידי חובתו ולר' חנינא קשיא מתניתין דתנן חסר כל שהוא פסול לא קשיא מתני' ביום טוב ראשון ורבי חנינא ביום טוב שני וכן הלכתא:

דף יח.

מתני' (דף לד:) שיעור אתרוג קטן רבי מאיר אומר כאגוז רבי יהודה אומר כביצה ובגדול כדי שיאחז שנים בידו אחת דברי ר' יהודה רבי יוסי אומר אפילו בשתי ידיו והלכתא כר' יהודה בקטן וכר' יוסי בגדול:

מתני' (דף לו:) אין אוגדין את הלולב אלא במינו דברי ר' יהודה ר"מ אומר אפי' במשיחה א"ר ר"מ מעשה באנשי ירושלים שהיו אוגדין את לולביהן בגימוניות של זהב אמר לו ר' יהודה משם ראיה במינו היו אוגדין אותו מלמטה:

גמ' רבי יהודה לטעמיה דאמר לולב צריך אגד ואי אגד ליה במינא אחרינא הוו להו ה' מינין וקי"ל בהא כר"מ (דף לז.) אמר להו רבה להנהו דגדלי הושענא דבי ריש גלותא שיירו בה בית יד כי היכי דלא ליהוי חציצה רבא אמר כל לנאותו אינו חוצץ ואמר רבה לא לינקט איניש הושענא בסודרא דבעינן ולקחתם וליכא רבא אמר לקיחה ע"י דבר אחר שמה לקיחה (דף לז:) ואמר רבה לא לידוץ איניש לולבא בהושענא דנתרי טרפי והוי חציצה רבא אמר מין במינו אינו חוצץ והלכתא בכולהו כרבא ואמר רבא הדס של מצוה אסור להריח בו אתרוג של מצוה מותר להריח בו מ"ט הדס דלריחא עביד כי קא מקצי ליה מריחא קא מקצי ליה אתרוג דלאכילה קאי כי קא מקצי ליה מאכילה קא מקצי ליה:

ואמר רבא הדס במחובר מותר להריח בו אתרוג במחובר אסור להריח בו מאי טעמא הדס דלריחא עביד אי שרית ליה לא אתי למקצייה אתרוג דלאכילה עביד אי שרית ליה אתי למקצייה:

ואמר רבא לולב בימין ואתרוג בשמאל מאי טעמא האי תלתא מצות והאי מצוה חדא א"ל ר' ירמיה לרבי זירא מ"ט מברכין אלולב הואיל ומינו גבוה מכולן:

דף יח:

מתני' והיכן הוא מנענע בהודו לה' כי טוב תחלה וסוף ובאנא ה' הושיעה נא דברי בית הלל בית שמאי אומרים אף באנא ה' הצליחה נא אמר ר' עקיבא צופה הייתי ברבן גמליאל ור' יהושע שכל העם מטרפים בלולביהן והם לא נענעו אלא באנא ה' הושיעה נא בלבד:

גמ' כיצד הוא מנענע כדאמרי' התם לענין שתי הלחם ושני כבשי עצרת כיצד הוא עושה מניח שתי הלחם על שני הכבשים ומניח ידו תחתיהם ומניף מוליך ומביא מעלה ומוריד אמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן מוליך ומביא למי שארבע רוחות שלו מעלה ומוריד למי שהשמים והארץ שלו במערבא מתנו להו הכי אמר רבי חמא [7]בר' עקיבא אמר רבי יוסי ברבי חנינא מוליך ומביא כדי לעצור רוחות רעות מעלה ומוריד לעצור טללים רעים (דף לח.) אמר רבא וכן לולב וכן המנהג

ואיכא מאן דאמר צריך לנענע שלשה פעמים בהולכה ובהבאה חוץ ממוליך ומביא מעלה ומוריד וגמיר לה מגמרא דבני מערבא דגרסינן התם רב חייא בר אשי בשם רב המשכים לצאת לדרך מביאין לו שופר ותוקע ולולב ומנענע מגילה וקורא בה וכו' תנא צריך לנענע

[7]בגמ' וברא"ש איתא בר עוקבא [ובא"י הגי' ר' חייא בר' עקיבא]

ג"פ על כל דבר ודבר רבי זעירא בעי הכין חד והכין חד או דילמא הכין והכין חד כלומר ההולכה אחד וההבאה א' או דילמא הולכה והבאה שניהם אחד אלמא נענוע זה חוץ ממוליך ומביא ומעלה ומוריד הוא:

מתני' מי שבא בדרך ולא היה בידו לולב לכשיכנס בביתו יטול על שלחנו

דף יט.

לא נטל שחרית יטול בין הערבים שכל היום כשר ללולב.

מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין אותו עונה אחריהם מה שהן אומרים ותבא לו מארה ואם היה גדול מקרא אותו עונה אחריו הללויה:

גמ' תנו רבנן באמת אמרו בן מברך לאביו ועבד מברך לרבו ואשה מברכת לבעלה אבל אמרו חכמים תבא מארה לאדם שאשתו ובניו מברכין לו אמר רבא (דף לח:) הלכתא גוברתא איכא למיגמר ממנהגא דהלילא הוא אומר הללויה והן אומרים הללויה מכאן שמצוה לענות הללויה.

הוא אומר (תהילים קי"ג:א') הללו עבדי ה' והן אומרים הללויה מכאן שגדול מקרא אותו ועונה אחריו הללויה.

הוא אומר הודו לה' והן אומרים הודו לה' מכאן שמצוה לענות ראשי הפרקים.

איתמר נמי אמר רב חנן בר אבא מצוה לענות ראשי הפרקים.

הוא אומר אנא ה' הושיעה נא והן אומרים אנא ה' הושיעה נא מכאן שקטן מקרא אותו ועונה אחריו מה שהוא אומר.

הוא אומר אנא ה' הצליחה נא והן עונין אחריו

דף יט:

אנא ה' הצליחה נא מכאן שאם בא לכפול כופל.

הוא אומר ברוך הבא והם אומרים בשם ה' מכאן שהשומע כעונה בעו מיניה מרבי חנינא בר אבא שמע ולא ענה מהו אמר ליה חכימיא וספריא ודרושיא ורישי עמא אמרי שמע ולא ענה יצא איתמר נמי א"ר שמעון בן פזי א"ר יהושע בן לוי משום בר קפרא מנין לשומע כעונה שנאמר (מלכים ב כ"ג:י"ז) את הדברים האלה אשר קרא המלך יאשיהו וכי יאשיהו קראן והלא שפן קראן דכתיב ויקרא שפן את הדברים לפני המלך אלא מכאן לשומע כעונה:

מתני' (דף לח.) מקום שנהגו לכפול יכפול לפשוט יפשוט לברך אחריו יברך הכל כמנהג המדינה:

(דף לט.) הלוקח לולב מחבירו בשביעית נותן לו אתרוג במתנה שאינו רשאי ללקחו בשביעית:

גמ' תנא ר' כופל בה דברים ר"א בן פרטא מוסיף בה דברים מאי מוסיף אמר אביי מוסיף לכפול מאודך ולמטה:

לברך אחריו יברך וכו': אמר אביי לא שנו אלא לאחריו אבל לפניו מצוה לברך דאמר רב יהודה אמר שמואל כל המצות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן מאי משמע דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא א"ר נחמן בר יצחק דאמר קרא (שמואל ב י"ח:כ"ג) וירץ אחימעץ דרך הככר ויעבור את הכושי אביי אמר מהכא (בראשית ל) והוא עבר לפניהם ואב"א מהכא (מיכה) ויעבור מלכם לפניהם וה' בראשם:

מתני' (דף מא.) בראשונ' היה לולב ניטל במקדש שבעה ובמדינה יום אחד משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא לולב ניטל במדינה שבעה זכר למקדש ושיהא יום הנף כולו אסור:

גמ' מנ"ל דעבידנא זכר למקדש א"ר יוחנן אמר קרא (ירמיהו ל':י"ז) כי אעלה ארוכה לך וממכותיך ארפאך נאום ה' כי דורש אין לה מכלל דבעיא דרישה:

מתני' (דף מא:) יו"ט הראשון של חג שחל להיות בשבת כל העם מוליכין לולביהן לבית הכנסת למחר כל אחד ואחד מכיר את

דף כ.

שלו ונוטלו מפני שאמרו אין אדם יוצא ידי חובתו ביו"ט הראשון של חג בלולבו של חבירו ובשאר כל ימות החג יוצא אדם ידי חובתו בלולבו של חבירו:

גמ' מנא ה"מ דת"ר (ויקרא כג) ולקחתם שתהא לקיחה תמה לכל אחד ואחד לכם משלכם להוציא את הגזול ואת השאול מכאן אמרו אין אדם יוצא ידי חובתו ביו"ט ראשון של חג בלולבו של חבירו אלא א"כ נתנו לו במתנה ומעשה ברבן גמליאל ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ור' עקיבא שהיו באין בספינה ולא היה לולב אלא לרבן גמליאל בלבד שלקחו באלף זוז נטלו רבן גמליאל ויצא בו נתנו לרבי יהושע במתנה נטלו רבי יהושע ויצא בו נתנו לר' אלעזר במתנה נטלו ראב"ע ויצא בו נתנו לר' עקיבא במתנה נטלו ר"ע ויצא בו והחזירו לר"ג.

למה לי למימר החזירו לר"ג מילתא אגב אורחיה קמ"ל דמתנה על מנת להחזיר שמה מתנה וכדרבא דאמר רבא בפרק יש נוחלין (ב"ב דף קלז:) הילך אתרוג זה במתנה ע"מ שתחזירהו לי נטלו ויצא בו והחזירו יצא לא החזירו לא יצא וגרסי' נמי התם אמר רבא[8] בר רב הונא האחין שקנו אתרוג בתפיסת הבית נטלו א' מהן ויצא בו אם יכול לאוכלו יצא ואם לאו לא יצא ודוקא דאיכא אתרוג לכל אחד ואחד אבל פריש או רמון לא יצא וש"מ דהני בי תרי דזבני לולבא בשותפות לא נפק ביה חד מינייהו ידי חובתיה ביומא קמא עד דיהבי חד לחבריה מנתא דיליה ואי לא לא נפיק:

א"ל מר בר אמימר לרב אשי אבא מצלי ביה ואותיבנא ליה מהא דתניא לא יאחוז אדם תפילין בידו וספר תורה בזרועו ויתפלל ופריק התם לאו מצוה הוא וטריד הכא מצוה הוא ולא טריד:

תניא אמר ר"א ברבי צדוק כך היה מנהגן של אנשי ירושלים אדם יוצא מביתו ולולבו בידו נכנס לבהכ"נ ולולבו בידו קורא ק"ש ומתפלל ולולבו בידו קורא בתורה ונושא את כפיו מניחו על גבי קרקע לבקר חולים ולנחם אבלים ולולבו בידו נכנס לבהמ"ד משגרו ביד עבדו או ביד בנו או ביד שלוחו:

מתני' רבי יוסי אומר יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת שכח והוציא את הלולב לרשות הרבים פטור מפני שהוציאו ברשות:

גמ' אמר אביי (דף מב.) לא שנו אלא שלא יצא בו אבל יצא בו חייב כי לא יצא בו אמאי פטור והא מדאגבהיה נפק ביה אמר אביי בשהפכו דאמר חזקיה אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחאי כל המצות כולן אין אדם יוצא בהן אלא דרך גדילתן שנאמר (שמות כ"ו:ט"ו) עצי שטים עומדים ותניא נמי הכי עצי שטים עומדים שעומדים דרך גדילתן רבא אמר אפילו תימא בשלא הפכו

דף כ:

והכא במאי עסקינן כגון שהוציאו בכלי והא רבא הוא דאמר לקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה ה"מ דרך כבוד אבל דרך בזיון לא:

מתני' מקבלת אשה מיד בנה או מיד בעלה ומחזרת למים בשבת רבי יהודה אומר בשבת מחזירין ביום טוב מוסיפין ובמועד מחליפין וכל קטן שיודע לנענע חייב בלולב:

[8] בגמ' הגי' רבה

גמ' ת"ר קטן היודע לנענע חייב בלולב והיודע להתעטף בציצית חייב בציצית והיודע לשמור תפליו אביו חייב ליקח לו תפילין והיודע לדבר אביו מלמדו תורה וק"ש תורה אמר רב המנונא (דברים ל"ג:ד') תורה צוה לנו ק"ש פסוק ראשון.
היודע לשמור ידיו אוכלין על ידיו טהרות יודע לישאל ברשות היחיד ספקו טמא ברה"ר ספקו טהור לפרוס כפיו חולקין לו תרומה בבית הגרנות (דף מב:) היודע לשחוט אוכלין משחיטתו אמר רב הונא והוא שגדול עומד על גביו ואם יכול לאכול כזית דגן מרחיקין מצואתו וממימי רגליו ד' אמות אמר רב חסדא והוא שיכול לאכלו בכדי אכילת פרס אמר רב חייא בר אבא בריה דרב אויא וגדול אע"פ שאינו יכול לאכלו בכדי אכילת פרס דכתיב (קהלת א':י"ח) ויוסיף דעת יוסיף מכאוב אם יכול לאכול כזית צלי שוחטין עליו את הפסח מאי טעמא (שמות יב) לפי אכלו כתיב רבי יהודה אומר עד שיודע הפרש לאכילה כיצד נותנין לו צרור וזורקו אגוז ונוטלו:
סליקו להו לולב הגזול

דף כא.

לולב וערבה ששה ושבעה ההלל והשמח' שמנה סוכה וניסוך המים שבעה החליל חמשה וששה לולב שבעה כיצד יו"ט הראשון שחל להיות בשבת לולב שבעה ושאר כל הימים ששה:
גמ' ושאר כל הימים ששה אמאי טלטול בעלמא הוא ולידחי שבת אמר רבה גזירה שמא יטלנו בידו וילך אצל בקי ללמוד (דף מג.) ויעבירנו ארבע אמות ברה"ר והיינו טעמא דשופר והיינו טעמא דמגילה אי הכי ראשון נמי ראשון דאית ליה עיקר מן התורה בגבולים לא גזרו ביה רבנן הנך דלית להו עיקר מן התורה בגבולים גזרו ביה רבנן אי הכי האידנא נמי לידחי לא ידעינן בקבועא דירחא אינהו דידעי בקבועא דירחא לידחו כיון דאנן לא דחינן אינהו נמי לא דחי:

דף כא:

וראשון דאית ליה עיקר מן התורה בגבולין מנא לן דתניא (ויקרא כג) ולקחתם שתהא לקיחה לכל אחד ואחד לכם משלכם להוציא את הגזול ואת השאול ביום ואפי' בשבת ראשון ואפי' בגבולין הראשון מלמד שאינו דוחה אלא יו"ט ראשון בלבד:
אמר מר ביום ואפילו בשבת פשיטא טלטול בעלמא הוא איצטריך קרא למשרי טלטול אמר רבא לא נצרכא אלא למכשירי לולב ואליבא דר' אליעזר דתניא לולב וכל מכשיריו

דוחין את השבת ד"ר אליעזר מ"ט דר' אליעזר אמר קרא ביום ואפי' בשבת ורבנן סברי ביום ולא בלילה:

מתני' (דף מב:) ערבה שבעה כיצד יום ז' של ערבה שחל להיות בשבת ערבה ז' ושאר כל הימים ששה:

דף כב.

גמ' (דף מד.) איתמר ר' יוחנן ור' יהושע בן לוי ח"א ערבה יסוד נביאים היא וח"א מנהג נביאים היא ואסיקנא (דף מד:) אמר איבו הוה קאימנא קמיה דר' אלעזר בר צדוק ואייתי ההוא גברא ערבה קמיה שקיל חביט חביט ולא בריך קסבר מנהג נביאים היא ואמנהגא לא מברכינן א"ר אמי ערבה צריכה שיעור ואינה ניטלת אלא בפני עצמה ואין אדם יוצא ידי חובתו בערבה שבלולב ורב חסדא אמר רבי יצחק אדם יוצא ידי חובתו בערבה שבלולב וכמה שיעורה אמר רב נחמן שלשה בדי עלין לחין ורב ששת אמר אפי' עלה אחד בבד אחד:

(דף מו.) ת"ר העושה לולב לעצמו אומר שהחיינו נטלו לצאת בו אומר בא"י אקב"ו על נטילת לולב ואע"פ שבירך יו"ט ראשון חוזר ומברך יו"ט שני והעושה סוכה לעצמו אומר שהחיינו נכנס לישב בה אומר בא"י אקב"ו לישב בסוכה:

ואסיקנא דכל שעה שנכנס לישב בה מברך לישב בסוכה דגמרינן לה מתפילין דתניא תפילין כל זמן שמניחן מברך עליהן דברי רבי וקי"ל כותיה דהא רבא כל אימת דמנח להו מברך ורבי מרי נמי אמר דכל אימת דמנח להו מברך עלייהו וכן הלכה:

ת"ר העושה סוכה לעצמו אומר שהחיינו היתה עשויה ועומדת אם יכול לחדש בה דבר מברך מיד

דף כב:

ואם לאו לכשיכנס לישב בה מברך שתים. אמר רב אשי חזינא ליה לרב כהנא דמסדר להו כולהו אכסא דקידושא:

גרסינן בפרק החליל (דף נו.) איתמר רב אמר סוכה ואח"כ זמן ורבה בר בר חנה אמר זמן ואח"כ סוכה ורב ששת בריה דרב אידי אמר סוכה ואח"כ זמן והלכתא סוכה ואח"כ זמן:

(דף מו.) ת"ר היו לפניו מצות הרבה מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו על המצות ר' יהודה אומר מברך על כל אחת ואחת בפ"ע אמר רבי זירא ואיתימא ר' חנינא בר פפא הלכה כר"י:

(דף מו.) אמר ר' יוחנן אתרוג בשביעי אסורה בשמיני מותרת סוכה אפילו בשמיני אסורה ולדידן דאית לן תרי יומי היכי עבדינן אמר אביי אתרוג שמיני ספק שביעי אסורה תשיעי ספק שמיני מותרת וכן הלכה:

הפריש שבעה אתרוגין לז' ימים רב אמר כל אחד ואחד יוצא בה ואוכלה לאלתר ורב אסי אמר כל אחד ואחד יוצא בה ואוכלה למחר וקי"ל כרב אסי דהא ר' יוחנן קאי כותיה:

ולענין מיתב בסוכה (דף מז.) בח' הלכתא מיתב יתבינן ברוכי לא מברכינן והיינו טעמא דלא מברכינן דכיון דיום שמע"צ הוא דלא אפשר לברוכי לישב בסוכה דסתרו אהדדי אי יום סוכה הוא לאו שמע"צ הוא ואי שמע"צ הוא לאו יום סוכה הוא ומשום דמספקא לן

דף כג.

בתרוייהו עבדי' לחומרא יתבינן ולא מברכינן ונוהגין בו מנהג יו"ט דהוא יום שמע"צ ועבדינן לחומרא א"ר יוחנן אומרים זמן בח' של חג ואין אומרי' זמן בז' של פסח וכך אמר רב נחמן אומרים זמן בשמיני של חג ותניא נמי הכי שמיני לענין פז"ר קש"ב "פייס בפני עצמו "זמן בפני עצמו "רגל בפני עצמו "קרבן בפני עצמו "שיר בפני עצמו "ברכה בפני עצמה פירוש ברכה בפני עצמה שאומר בתפלה ובבהמ"ז את יום שמיני חג העצרת הזה רגל בפני עצמו למאי הלכתא לענין אבל כדאמר רבינא יום אחד לפני החג והחג וחג עצרת הרי כאן עשרים וא' יום לענין שלשים:

מתני' (דף מח.) ההלל והשמחה שמונה כיצד מלמד שאדם חייב בכבוד יום טוב האחרון של חג כשאר ימות החג סוכה ז' כיצד גמר מלאכול לא יתיר את סוכתו אבל מוריד הוא את הכלים מן המנחה ולמעלה בשביל כבוד יו"ט האחרון:

גמ' אין לו מקום להוריד את הכלים מהו רב חייא בר אשי אמר פוחת בה ד' ור"י ב"ל אמר מדליק בה את הנר ולא פליגי הא לן דיו"ט הוא ואסור לפחות בה ארבעה מדליק בה את הנר ולבני א"י דחולו של מועד הוא פוחת בה ד' וה"מ סוכה קטנה דמיפסלא בשרגא אבל סוכה גדולה עייל לגוה מאני מיכלא ומיפסל' דאמר רבא מאני מיכלא לבר ממטללתא מאני משתיא במטללתא:

סליקו להו לולב וערבה וסליקא לה מסכת סוכה